

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2550

25. เรื่อง การประเมินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง ปี 2548/49 และปี 2549/50

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานผลการประเมินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง ปี 2548/49 และปี 2549/50 ซึ่งคณะกรรมการประเมินการดำเนินงานตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและมันสำปะหลัง ที่กระทรวงพาณิชย์แต่งตั้ง โดยอธิการบดี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเป็นประธานกรรมการ ได้ทำการศึกษาและประเมิน สรุปได้ดังนี้

1. ข้าวเปลือกนาปี

1.1 ราคารับจำนำและปริมาณรับจำนำ

1) ราคารับจำนำ (บาท/ตัน)

ชนิดข้าว	ปี 2549/50	ปี 2548/49
ข้าวเปลือกหอมมะลิ	8,700-9,000	9,700-10,000
ข้าวเปลือกเจ้า	5,900-6,500	6,700-7,100

2) ปี 2549/50 ได้กำหนดราคารับจำนำที่สอดคล้องกับราคาตลาดในขณะนั้นมีผลกระทบต่อนักผลิตข้าวเปลือกในตลาดเพิ่มขึ้น เกษตรกรจึงนำผลผลิตมาจำนำค่อนข้างน้อยเพียง จำนวน 1,809,316 ตัน (ณ 23 พ.ค. 50)

3) ปี 2548/49 ได้กำหนดราคารับจำนำที่สูงกว่าราคาตลาดมาก ทำให้เกษตรกรมุ่งจำนำข้าวเปลือกกับภาครัฐ โดยมีปริมาณรับจำนำมากถึงจำนวน 5,291,831 ตัน

1.2 ผลต่อราคาและรายได้ การดำเนินการรับจำนำทั้ง 2 ปี มีผลให้รายได้ของเกษตรกรทั้งระบบเพิ่มขึ้นจากการปรับตัวสูงขึ้นของราคาในตลาด ดังนี้

1) ปี 2549/50 การกำหนดราคารับจำนำที่สอดคล้องกับราคาตลาด ทำให้ราคาที่เป็นจริงในตลาดค่อย ๆ ปรับตัวสูงขึ้นตามราคารับจำนำ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ ซึ่งรวมถึงเกษตรกรที่จำนำข้าวกับรัฐที่สามารถไถ่ถอนข้าวเปลือกมาขายในตลาดเมื่อราคาสูงขึ้น

2) ปี 2548/49 การกำหนดราคารับจำนำที่สูงกว่าราคาตลาดมาก และผู้ค้าออกมาแข่งขันรับซื้อน้อย ทำให้ราคาในตลาดมีการเคลื่อนไหวสูงขึ้นเล็กน้อยและอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าราคารับจำนำ

1.3 ผลต่อภาวะการค้า

1) ปี 2549/50 จากการกำหนดราคารับจำนำดังกล่าว มีผลให้เกษตรกรยอมรับกลไกการตลาดมากขึ้น และได้สะท้อนถึงต้นทุนการส่งออกที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกข้าวของไทย

2) ปี 2548/49 การกำหนดราคารับจำนำดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการยกระดับรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ส่งผลกระทบให้การทำงานของกลไกตลาดไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้นทุนการส่งออกข้าวของไทยสูงขึ้น

2. มันสำปะหลัง

2.1 ราคารับจำนำและปริมาณรับจำนำ

1) ปี 2549/50 ได้กำหนดราคารับจำนำเป็นขั้นบันได โดยเริ่มจากเดือน พ.ย. 49 กก.ละ 1.25 บาท ปรับเพิ่มขึ้นเดือนละ 0.05 บาท/กก. จนกระทั่งเดือน เม.ย. 50 ราคารับจำนำ กก. ละ 1.50 บาท โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งโรงแปงและลานมัน ทำให้สามารถรองรับปริมาณการจำนำของเกษตรกรได้มากขึ้น โดยมีปริมาณรับจำนำจำนวน 1,141,261 ตัน

2) ปี 2548/49 ได้มีการกำหนดราคารับจำนำเป็น 2 ช่วง คือ เดือน ธ.ค. 48 กก. ละ 1.30 บาท และเดือน ม.ค. - เม.ย. 49 กก. ละ 1.50 บาท และมีผู้เข้าร่วมโครงการเฉพาะลานมัน ส่งผลให้ปริมาณรับจำนำมีเพียง จำนวน 777,879 ตัน

2.2 ผลต่อราคาและรายได้ จากการดำเนินการทั้ง 2 ปี ส่งผลต่อรายได้ของ
เกษตรกรเพิ่มขึ้น ดังนี้

- 1) ปี 2549/50 ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด
โครงการส่งผลให้เกษตรกรทั้งระบบได้รับรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากเกษตรกรในโครงการที่จำหน่ายกับภาครัฐ
- 2) ปี 2548/49 การดำเนินการส่งผลให้ราคาไม่ลดต่ำกว่าที่ควรจะเป็น
ซึ่งเกษตรกรในโครงการได้รับประโยชน์โดยตรง

2.3 ผลต่อภาวะการค้า การดำเนินการในปี 2549/50 ส่งผลดีต่อภาวะการค้า
เนื่องจากการกำหนดราคารับจำหน่ายเป็นขั้นบันได ช่วยให้เกษตรกรมีการทยอยการขุดหัวมันสดออกสู่ตลาด
สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สร้างความมั่นใจให้กับผู้ส่งออก ส่งผลต่อความสามารถในการส่งออก
เพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ระยะสั้น (1-2 ปี) ยังจำเป็นต้องแทรกแซงตลาด โดยให้แทรกแซงเท่าที่
จำเป็นเพื่อให้กลไกการตลาดทำงานตามปกติ เช่น กำหนดราคารับจำหน่ายเป็นร้อยละของราคาเป้าหมายนำการ
ชดเชยจ่ายตรงแก่เกษตรกร การเชื่อมโยงตลาด การชะลอการขุดหัวมัน และการสร้างตลาดการซื้อขายหัวมันสด
ให้เกษตรกรล่วงหน้า 5-10 วัน เป็นต้น

3.2 ระยะยาว (3-5 ปี) ลดบทบาทในการแทรกแซงตลาด โดยจัดระเบียบ
การค้าทั้งภายในประเทศและการส่งออก สร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ โดยมีหน่วยงานอิสระกำกับดูแล
ตนเอง การสร้างพันธมิตรทางการค้า การส่งเสริมการประกันความเสี่ยง การส่งเสริมการใช้กลไกในตลาด
สินค้าเกษตรล่วงหน้า การสร้างระบบข้อมูลภูมิอากาศและเผยแพร่วิธีการเลือกการเพาะปลูกมันสำปะหลัง
 เป็นต้น